

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 2. maj 2025

Sag BS-51741/2024-HJR
(2. afdeling)

Ankestyrelsen
(advokat Inge Houe)

mod

HK Danmark som mandatar for A
(advokat Michael Møllegaard Jessen)

Biintervenient til støtte for Ankestyrelsen:
Dansk Arbejdsgiverforening
(advokat Tine Benedikte Skyum)

Biintervenient til støtte for HK Danmark som mandatar for A:
Fagbevægelsens Hovedorganisation
(advokat Bjørn Elling)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Holbæk den 29. juni 2023 (BS-34935/2022-HBK) og af Østre Landsrets 5. afdeling den 28. juni 2024 (BS-34507/2023-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Michael Rekling, Jan Schans Christensen, Lars Apostoli og Peter Mørk Thomsen.

Påstande

Appellanten, Ankestyrelsen, har påstået stadfæstelse af byrettens dom, således at Ankestyrelsen frifindes.

Indstævnte, HK Danmark som mandatar for A, har påstået stadfæstelse af landsrettens dom, således at Ankestyrelsen skal anerkende, at ulykkestilfældet den 8. december 2020 er omfattet af arbejdsskadesikringslovens § 5. Subsidiært har indstævnte nedlagt påstand om, at sagen hjemvises.

Retsgrundlag

§ 1, stk. 1, § 5, § 6, stk. 1 og 2, og § 14 i arbejdsskadesikringsloven (dagældende lovbekendtgørelse nr. 376 af 31. marts 2020) har følgende ordlyd:

”Kapitel 1. Lovens formål

§ 1. Formålet med denne lov er at yde erstatning og godtgørelse til tilskadekomne eller deres efterladte ved arbejdsskade. Skaden skal være forårsaget af arbejdet eller de forhold, det foregår under, jf. lovens §§ 5-7, men arbejdsgiveren behøver ikke at have handlet ansvarspådragende. Gennem arbejdsgivernes finansiering af erstatninger m.v. understøttes arbejdsmiljøsystemets forebyggelse af arbejdsskader.

...

Kapitel 3. Arbejdsskade

§ 5. Ved arbejdsskade i denne lov forstås ulykke, jf. § 6, og erhvervssygdom, jf. § 7, der er en følge af arbejdet eller de forhold, det er foregået under, jf. dog § 10 a.

§ 6. Ved en ulykke forstås efter denne lov en personskade forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der sker pludseligt eller inden for 5 dage.

Stk. 2. Personskaden, jf. stk. 1, kan være fysisk eller psykisk og kan være varig eller forbigående. Det er ikke et krav, at personskaden medfører behov for behandling, eller at personskaden er blevet behandlet.

...

Kapitel 4. Ydelserne

...

Almindelige regler om fastsættelse af erstatning m.v.

...

§ 14. Har den tilskadekomne forsætligt eller ved retsstridig handling eller undladelse fremkaldt eller væsentligt bidraget til arbejdsskadens indtræden, kan krav på erstatning for tab af erhvervsevne og godtgørelse for varigt mén nedsættes eller helt bortfalde. Den tilskadekomne skal i givet fald udtrykkeligt gøres opmærksom herpå.”

Af forarbejderne til loven fremgår bl.a. følgende i de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. L 216 af 9. april 2003 (Folketingstidende 2002-03, tillæg A, lovforslag nr. L 216, side 6602):

"3.1. Lovens formål

Det primære formål med arbejdsskadesystemet og arbejdsskadesikringsloven er at sikre, at tilskadekomne og efterladte får en økonomisk kompensation for de helbredsmæssige og sociale følger, arbejdsskaden har forvoldt.

...

Anerkendelse efter loven forudsætter ikke, at arbejdsgiver har handlet ansvarspådragende, men at skaden er forårsaget af arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår. Det vil sige, at arbejdsgiver har objektivt ansvar for alle skader, der opstår som følge af arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår. For at en skade kan anerkendes efter loven, skal den opfylde kravene til anerkendelse efter skadesbegreberne, jævnfør lovforslagets §§ 5 - 7.

Arbejdsgiver har pligt til at tegne forsikring til dækning af udgifter og erstatninger efter arbejdsskadesikringsloven. Det er således et væsentligt princip, at tilskadekomne, der er berettigede efter loven, også sikres erstatning.

Anerkendelse af personskader som arbejdsskader har et forebyggende sigte, der medvirker til at sætte fokus på arbejdsmiljøet. Dette kan medvirke til at fremme arbejdet med at forbedre arbejdsmiljøet."

I de specielle bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser hedder det bl.a. (a.st., side 6614):

"Til § 5

Bestemmelsen afløser gældende lovs § 9 og indeholder forslag til lovens skadebegreber.

Det foreslås, at de tidligere 4 skadebegreber reduceres til 2: »ulykke« og »erhvervssygdom.«

Ved forslaget beskrives generelt, hvad der forstås ved en arbejdsskade. Bestemmelsen indeholder tillige en afgrænsning af lovens dækning, der ikke søger at ændre på gældende administrativ praksis med hensyn til, at skaden skal være opstået som følge af arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår.

Efter den gældende § 9 er det et krav, at en arbejdsskade skal være opstået som følge af »arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår.« I praksis dækker dette over en betingelse om, at den tilskadekomne, da skaden indtraf, var i arbejde for en arbejdsgiver, og at skaden skyldes arbejdet eller de forhold, hvorunder det er foregået.

Sker skaden eksempelvis i fritiden eller under private ærinder, eller sker skaden på vej til et fast arbejdssted eller på vej hjem fra arbejdsstedet, vil skaden normalt ikke kunne anerkendes som en arbejdsskade, selv om kravene i øvrigt er opfyldt. Der henvises i denne forbindelse til forslaget om at indføre hjemmel for beskæftigelsesministeren til at fastsætte regler om, hvornår skader, der indtræder under befordring til og fra arbejde, er omfattet af loven, jf. forslagets § 4, stk. 3.

Til § 6

...

Årsagsforbindelse mellem personskaden og en hændelse eller påvirkning
Det kræves derefter, at personskaden er forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der har sammenhæng med arbejdet.

Der gælder almindelige krav til beviset for en årsagssammenhæng. Kun hvis der efter oplysning af sagen ikke kan sandsynliggøres en årsagssammenhæng, vil sagen blive afvist.

Arbejdsskadereformen ændrer således ikke beviskravet.

Det betyder, at der skal foretages en bevismæssig bedømmelse af de foreliggende oplysninger og en juridisk/lægelig vurdering af, om der kan antages at være årsagssammenhæng mellem hændelsen eller påvirkningen og skaden.

Ved de oplagte skader, hvor der er en hændelse eller en påvirkning, der umiddelbart kan anses for at være årsag til skaden, stilles der som efter gældende regler ikke store krav til beviset. Det gælder for eksempel postbudet, der får en tagsten i hovedet og får et kraniebrud."

I arbejdsmiljøloven (dagældende lovebekendtgørelse nr. 674 af 25. maj 2020 med senere ændringer) lød § 1, § 2, stk. 1, og § 4 således:

"§ 1. Ved loven tilstræbes at skabe

- 1) et sikkert og sundt arbejdsmiljø, der til enhver tid er i overensstemmelse med den tekniske og sociale udvikling i samfundet, samt
- 2) grundlag for, at virksomhederne selv kan løse sikkerheds- og

sundhedsspørgsmål med vejledning fra arbejdsmarkedets organisationer og vejledning og kontrol fra Arbejdstilsynet.

...

§ 2. Loven omfatter arbejde, der udføres for en arbejdsgiver, jf. dog stk. 2 og 3.

...

§ 4. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte, at loven kun i begrænset omfang skal gælde for arbejde, som udføres i den ansattes hjem."

I bekendtgørelse nr. 247 af 2. april 2003 om begrænsninger i anvendelsen af lov om arbejdsmiljø på arbejde, som udføres i den ansattes hjem, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1073 af 22. november 2011, er følgende fastsat i §§ 1-3:

"§ 1. Arbejdsmiljølovgivningen finder anvendelse på arbejde, der udføres i den ansattes hjem med de begrænsninger, som er angivet i §§ 2-4.

Arbejdsstedets indretning m.v.

§ 2. Arbejdsmiljølovens kapitel 6 om indretning af arbejdsstedet finder ikke anvendelse på arbejde, som udføres i den ansattes hjem, bortset fra visse regler om arbejdsstedets indretning, der bl.a. er udstedt i medfør af lovens kapitel 6:

- 1) Reglerne i §§ 12, 21, 30, 35, 39 og 40, stk. 1, i bekendtgørelsen om faste arbejdssteders indretning, finder anvendelse, når arbejdet i hjemmet enten foregår i hele arbejdstiden eller foregår regelmæssigt og arbejdstiden svarer til ca. 1 dag inden for en normal arbejdsuge.
- 2) Reglerne i bekendtgørelsen om arbejde ved skærmterminaler, jf. dog § 3, stk. 1, finder ligeledes anvendelse på arbejde, som udføres i den ansattes hjem, når arbejdet i hjemmet enten foregår i hele arbejdstiden eller foregår regelmæssigt og arbejdstiden svarer til ca. 1 dag inden for en normal arbejdsuge.

Arbejdsmiljøorganisation m.v.

§ 3. Arbejdsmiljølovens kapitel 2 om samarbejde om sikkerhed og sundhed finder ikke anvendelse på arbejde, som udføres i den ansattes hjem. Dog gælder reglerne i § 17, stk. 2, nr. 1, 4 og 6, og § 28, stk. 3, i bekendtgørelsen om samarbejde om sikkerhed og sundhed.

Stk. 2. Reglerne om samarbejde om sikkerhed og sundhed finder, uanset det nævnte i stk. 1, dog anvendelse, når arbejdet i hjemmet enten foregår i hele arbejdstiden eller foregår regelmæssigt."

Af Arbejdstilsynets vejledning "Hjemmearbejde", AT-vejledning 3.1.7 af 30. april 2022 (vejledning nr. 9459 af 29. april 2022), pkt. 2.2 og pkt. 9, fremgår bl.a. følgende:

"2.2. Arbejds miljøregler ved hjemmearbejde

Reglerne i arbejdsmiljølovgivningen gælder også ved hjemmearbejde. Som arbejdsgiver har du derfor også ansvaret for et sundt og sikkert arbejdsmiljø, når arbejdet foregår i hjemmet. Bl.a. gælder de generelle arbejdsmiljøregler, der stiller krav til arbejdets udførelse i bekendtgørelse om arbejdets udførelse. Det betyder, at du som arbejdsgiver bl.a. har ansvaret for generelt at sikre, at udformningen af arbejdspladsen og inventar så vidt muligt passer til den ansatte, der udfører arbejdet.

...

9. Arbejdsgivers tilsyn med arbejdet

Du skal som arbejdsgiver sørge for, at der bliver ført effektivt tilsyn med, at dine ansatte udfører arbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Da du som arbejdsgiver ikke har en umiddelbar ret til at komme ind og føre tilsyn med arbejdsforholdene i dine ansattes hjem, er dialogen med de ansatte og eventuelle afklaringer og angivelser i APV vedr. hjemmearbejdet samt oplæring og instruktion særlig vigtig."

Af Ankestyrelsens principafgørelse U-9-06 fremgår bl.a.:

"Resumé

En skadelidt havde arbejdet for sin arbejdsgiver på sin private bopæl, hvor han havde fået indrettet en hjemmearbejdsplads. På vej ud af sin private bopæl til et kundebesøg faldt skadelidte over en barnecykel, som hans barn havde efterladt på fliserne. Skadelidte bar i skadesøjeblikket på 2 kasser vin. Skadelidte forsøgte at redde flaskerne, hvorved han fik en forstrækning i ryggen.

Ankestyrelsen afviste at anerkende den anmeldte ryglidelse som et ulykkestilfælde, da skadens indtræden ikke var forårsaget af arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregik.

Begrundelsen for afgørelsen var, at det alene var barnecyklen, der forårsagede skadelidtes fald. Arbejdsgiveren havde som ansvarlig for indretningen af hjemmearbejdspladsen ikke indflydelse på, at der lå en cykel i vejen på skadelidtes bopæl.

...

Sagsfremstilling:

Det fremgik af sagen, at skadelidte havde hjemmearbejdsplads og arbejdede hjemme 2-3 dage om ugen. Den omhandlede dag skulle skadelidte ud til en kunde med vingaver. Skadelidte bar 2 kasser med vin fra privatboligen ud til bilen. Kasserne havde håndtag, og skadelidte havde en kasse i hver hånd. På vejen ud til bilen faldt skadelidte over sit barns cykel, der lå på fliserne. Skadelidte faldt forover. Skadelidte fik en forstrækning i ryggen og smerter i lænden, da han i et forsøg på at redde flaskerne ville rette sig op."

Af Ankestyrelsens principmeddelelse 8-22 fremgår bl.a.:

"Principmeddelelsen fastslår

Skader sket under færden i forbindelse med arbejde, der udføres hjemmefra, kan være en følge af arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår. Det kan enten være færden, som har en direkte forbindelse til arbejdet, eller færden der har en nødvendig eller naturlig forbindelse til arbejdet. Sådanne skader kan efter en samlet bevisvurdering være omfattet af loven.

Det er en grundlæggende betingelse for at anerkende en skade som en arbejdsskade, at skaden er opstået som følge af arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår. Det er tilskadekomne, som har bevisbyrden for, at der er årsagssammenhæng mellem skaden og arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår.

Er skaden sket på arbejdspladsen, er der efter praksis en formodning for, at skaden er en arbejdsskade. Arbejdsgiver har ansvaret for arbejdspladsen, herunder indretningen og inventaret m.m.

Når tilskadekomne udfører sit arbejde hjemmefra, er de arbejdsmæssige og private forhold og handlinger knyttet tættere sammen end på arbejdspladsen. Derfor er der ikke den samme formodning for, at skaden er sket som følge af arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår.

Det skal indgå i vurderingen af, om en skade er sket som følge af arbejdet eller arbejdets forhold, om tilskadekomnes færden på skadestidspunktet havde en nødvendig eller naturlig forbindelse til arbejdet.

Eksempler på færden, der som udgangspunkt har en naturlig eller nødvendig forbindelse til arbejdet:

- tilskadekomnes færden for at hente arbejdsredskaber fx, pc, papir eller kuglepenne

- tilskadekomne falder over ledningerne til arbejdscomputeren
- tilskadekomnes færden i forbindelse med toiletbesøg
- tilskadekomnes færden for at hente mad og drikke i eget hjem.

Eksempler på færden, der har karakter af private ærinder, og derfor som udgangspunkt ikke har en naturlig eller nødvendig forbindelse til arbejdet:

- tilskadekomne forlader sin normale hjemmearbejdsplads grundet forhold, som ikke knytter sig til arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår, fx for at tale i telefon ude i haven
- tilskadekomnes færden i forbindelse med private gøremål som fx at hænge vasketøj op eller lufte hund.

Eksemplerne er ikke udtømmende, og arbejdsskademyndighederne skal altid foretage en samlet konkret vurdering af alle sagens omstændigheder med henblik på at vurdere, om den skade der er sket, er en følge af arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår.

Uanset om tilskadekomnes færden har en nødvendig eller naturlig forbindelse til arbejdet, vil en skade, der efter en konkret vurdering skyldes forhold og omstændigheder, som tilskadekomne selv har ansvaret for eller har haft indflydelse på eller tilvejebragt, ikke være en følge af arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet foregår. Skaden vil i sådanne tilfælde ikke kunne anerkendes som en arbejdsskade. Det kan fx være en situation, hvor tilskadekomne falder over egne genstande i hjemmet.”

Højesterets begrundelse og resultat

A arbejdede tirsdag den 8. december 2020 hjemmefra. Omkring kl. 13 rejste hun sig fra sit arbejdsbord og gik ud til kaffemaskinen i køkkenet. På vej tilbage til arbejdsbordet faldt hun og kom til skade. Parterne er enige om, at As brygning af kaffe havde en naturlig forbindelse til arbejdet, og at ulykken således fandt sted på et tidspunkt, hvor hun var i færd med at udføre sit arbejde.

Ved afgørelse af 31. marts 2022 anerkendte Ankestyrelsen ikke skaden som en arbejdsskade, idet styrelsen lagde vægt på, at hun i sit private hjem var faldet over en kasse, som ikke havde nogen forbindelse til hendes arbejde.

Spørgsmålet er, om der er grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens afgørelse om ikke at anerkende skaden som en arbejdsskade.

Det fremgår af arbejdsskadesikringslovens § 5, at der ved arbejdsskade forstås ulykke, jf. lovens § 6, der er en følge af arbejdet eller de forhold, det er foregået under.

Højesteret lægger efter As tidsnære og oprindelige oplysninger ligesom byretten til grund, at ulykkesårsagen var et fald over en kasse, som var placeret på gulvet.

Højesteret finder, at udgangspunktet i en sag som den foreliggende, der angår en ulykke, som sker på et tidspunkt, hvor den tilskadekomne er i færd med at udføre sit arbejde, er, at ulykken må anses for en arbejdsskade efter arbejdsskadesikringslovens § 5. Dette gælder også i tilfælde, hvor den tilskadekomne arbejder fra en hjemmearbejdsplads.

A var som nævnt i færd med at udføre sit arbejde, da hun faldt. Hun var således ikke i færd med at udføre handlinger af privat karakter, da ulykken skete. Udgangspunktet er herefter, at ulykken må anses for en arbejdsskade efter arbejdsskadesikringslovens § 5.

Højesteret finder, at det forhold, at hun faldt over en privat genstand i sit hjem, ikke i sig selv giver grundlag for at fravige dette udgangspunkt. Det bemærkes herved, at arbejdsgiveren har ansvaret for et sundt og sikkert arbejdsmiljø, også når arbejdet foregår i den ansattes hjem. Efter Højesterets opfattelse må arbejdsgiveren som led i det objektive ansvar efter arbejdsskadesikringsloven bære risikoen for skader, der sker som følge af, at den ansatte under udførelsen af arbejde fra en hjemmearbejdsplads falder over egne genstande, som ikke har noget med arbejdet at gøre, men som er en del af hjemmets indretning.

Det følger af det anførte, at As tilskadekomst ved faldet over kassen må anses som en følge af arbejdet eller de forhold, det er foregået under, jf. arbejdsskadesikringslovens § 5.

På denne baggrund tiltræder Højesteret, at Ankestyrelsen skal anerkende, at ulykkestilfældet den 8. december 2020 er omfattet af arbejdsskadesikringslovens § 5.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens dom.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Ankestyrelsen betale 25.000 kr. til HK Danmark som mandatar for A.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.